

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

Constitution Drafting Committee (CDC)

ฉบับที่ ๓๑ วันจันทร์ที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีการประชุมครั้งที่ ๓๔ วันจันทร์ที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓ เพื่อพิจารณาการยกร่างรัฐธรรมนูญ

นายคำคุณ สิทธิสมาน โฆษกกรรมการ ขอเสนอรายงานความคืบหน้าในการทำงานของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

เรื่องที่หนึ่ง รายงานความคืบหน้าการพิจารณาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

ภายหลังจากที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้มีการพิจารณาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๖ มกราคม ๒๕๕๘ โดยได้มีการพิจารณารัฐธรรมนูญรายมาตรา จำนวนทั้งสิ้น ๘๙ มาตรา (กรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ ๒ มาตรา) รวมเป็น ๙๑ มาตรา เสร็จเรียบร้อยแล้ว ในบททั่วไปภาค ๑ พระมหากษัตริย์และประชาชน หมวด ๑ พระมหากษัตริย์ หมวด ๒ ประชาชน ส่วนที่ ๑ ความเป็นพลเมืองและหน้าที่ของพลเมือง ส่วนที่ ๒ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ส่วนที่ ๓ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และส่วนที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ในสัปดาห์นี้จะเป็นการพิจารณาใน ภาค ๓ นิติธรรม ศาลและองค์กรตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ ซึ่งควรมีการพิจารณาเฉลี่ยวันละ ๑๘ มาตรา จึงจะเสร็จสิ้นตามกรอบที่กำหนดไว้

เรื่องที่สอง พิจารณาร่างบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญรายมาตราของกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

สำหรับผลการพิจารณาเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๘ ช่วงบ่ายและค่ำ ได้มีการพิจารณา ส่วนที่ ๔ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและสถาบันการเมือง หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ปรากฏผลดังนี้

ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและสถาบันการเมือง

หมวด ๒ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา (๒/๒/-) ๖

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๖ รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายและการตรวจสอบเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลในทุกระดับ เกี่ยวกับเรื่อง รายรับ รายจ่าย และการเสียภาษีอากรของนิติบุคคลภาคเอกชน ทั้งที่ แสวงกำไรมาแบ่งปันกัน และมิได้แสวงกำไรมาแบ่งปันกัน และผู้แทนของนิติบุคคลดังกล่าว”

มาตรา (๒/๒/-) ๗

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๗ รัฐต้องส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้
(๑) มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน และงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น ร่วมกับส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริม ดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างยั่งยืน

(๓) คุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ตลอดจนเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีทางเศรษฐกิจสังคม และความรักสามัคคีของบุคคลในชุมชนและกับชุมชนอื่น

(๔) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา อันดีงามของชุมชนหรือท้องถิ่นและของชาติ

(๕) คุ้มครองชนพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อยให้ดำรงอัตลักษณ์ของตนได้อย่างมีศักดิ์ศรี รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับรัฐ ชุมชน และท้องถิ่น ในการดำเนินการตามมาตรานี้”

มาตรา (๒/๒/-) ๘

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๘ รัฐต้องจัด ส่งเสริม และทำนุบำรุงการศึกษาอบรมทุกระดับและทุกรูปแบบ สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาอบรมโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาคนให้เกิดความรู้ ศีลธรรม การพัฒนาจิตใจ ปัญญา และทักษะชีวิต ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก โดยต้องมีนโยบายการศึกษาที่มีความต่อเนื่อง การจัดสรรค่าใช้จ่ายพื้นฐานที่เพียงพอ การพัฒนาหลักสูตรในระดับส่วนกลาง และท้องถิ่น เพื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมและพัฒนาการของโลก และการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งให้ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคลากรในภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว รวมทั้งการคุ้มครองภูมิปัญญาและสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้น”

มาตรา (๒/๒/-) ๙

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๙ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว สงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในภาวะยากลำบาก และพัฒนาระบบหลักประกันรายได้และสวัสดิการอื่นสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าวด้วย”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๐

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๐ รัฐต้องจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานอันจำเป็น ที่ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยทางการแพทย์มาใช้ในการให้บริการ พัฒนาระบบสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการ สร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดบริการและพัฒนาระบบการสาธารณสุข”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๑ รัฐต้องจัดให้มีการพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่สร้างภาระและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ทำให้กลไกของรัฐสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม จัดให้มีการประเมินผลกระทบของร่างกฎหมายที่เสนอ รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบในการตรากฎหมายและกฎ

รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด รวดเร็ว และเป็นธรรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้เกิดการล่วงละเมิดทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยบุคคลอื่น

รัฐต้องจัดระบบงานของรัฐและกระบวนการยุติธรรมให้อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง เท่าเทียมกัน และเสียค่าใช้จ่ายน้อย ป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากประชาชนโดยมิชอบ รวมทั้งส่งเสริมการให้ความรู้ทางกฎหมายและการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จัดให้มีกลไกการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการยุติธรรมชุมชนและกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และสนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๒

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๒ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

รัฐต้องส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรีอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประกอบกิจการ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจของประเทศ คุ้มครอง ส่งเสริม และขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน และต้องป้องกันการผูกขาด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

รัฐไม่พึงประกอบกิจการอันมีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาประโยชน์สาธารณะ หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

รัฐต้องส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจขนาดย่อม และขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนสินค้าและบริการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ส่งเสริมระบบสหกรณ์ และพัฒนากาารท่องเที่ยวของประเทศให้มีคุณภาพและยั่งยืน”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๓

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๓ รัฐต้องดำเนินนโยบายการเงินการคลังและงบประมาณภาครัฐ โดยยึดหลักการรักษาวินัยและความยั่งยืนทางการคลัง และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินอย่างคุ้มค่า จัดให้มีระบบการเงินการคลังเพื่อสังคม มีระบบภาษีอากรที่**มีความเป็นธรรม** มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความเสมอภาคทางเพศและความเสมอภาคด้านอื่น มีกลไกป้องกันการบริหารราชการแผ่นดินที่มุ่งสร้าง

ความนิยมทางการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชนในระยะยาว และมีกลไกตรวจสอบและเปิดเผยการใช้จ่ายเงินของรัฐที่มีประสิทธิภาพ”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๔

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๔ รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนวัยทำงานและแรงงานสูงวัยมีงานทำที่เหมาะสม คุ้มครองแรงงานเด็ก สตรี ผู้พิการหรือทุพพลภาพ แรงงานซึ่งเป็นผู้ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ และแรงงานที่มีปัญหา อื่นทำนองเดียวกัน จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งต้องให้ผู้ทำงานได้รับค่าตอบแทน สิทธิ ประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๕

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๕ รัฐต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน รัฐต้องจัดให้มีสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชน และต้องมีให้ สาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในการผูกขาดของเอกชน อันอาจ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ หรือทำให้ประชาชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเกินสมควร หรือปิดกั้นโอกาสในการ เข้าถึงประชาชน”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๖

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๖ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐต้อง บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์สูงสุดของรัฐ ประชาชน และชุมชน ทั้งในระดับชาติและ ท้องถิ่น และต้องบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

รัฐต้องส่งเสริม บำรุงรักษา คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม และควบคุมกำจัดภาวะมลพิษโดยมี มาตรการที่มีประสิทธิผล จัดหาเครื่องมือและกลไกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม คุ้มครองประชาชนในการ ดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย และมีความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

รัฐต้องจัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ และ ทรัพยากรธรรมชาติอื่น และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยให้สอดคล้องกับหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

รัฐต้องจัดให้มีการผังเมือง การพัฒนาเมืองและชนบท ในลักษณะบูรณาการ จัดระบบการใช้ที่ดิน ให้ครอบคลุมทั้งประเทศ โดยมีมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน จัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดิน อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรานี้”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๘

มีการแก้ไข

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๘ รัฐต้องสร้างความมั่นคงทางพลังงาน กำกับดูแลให้มีการประกอบการและการใช้ประโยชน์จากพลังงานและพลังงานทดแทนอย่างได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และคุ้มค่า โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานหมุนเวียนให้เต็มศักยภาพ รวมทั้งต้องส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนาและการใช้ประโยชน์จากพลังงานทุกประเภท พลังงานหมุนเวียน และพลังงานทดแทน อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และไม่ทำให้ทิศทางการต่อสู้สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน มีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์พลังงานและการผลิตพลังงาน เพื่อใช้เองและเพื่อจำหน่ายด้วย”

มาตรา (๒/๒/-) ๑๙

กรรมวิธีการเพิ่มขึ้นใหม่

“มาตรา (๒/๒/-) ๑๙ รัฐต้องส่งเสริมวัฒนธรรมและศิลปะให้เป็นรากฐานเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น และบริหารจัดการวัฒนธรรมเพื่อพัฒนามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ โดยมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

มาตรา (๒/๒/-) ๒๐

กรรมวิธีการเพิ่มขึ้นใหม่

“มาตรา (๒/๒/-) ๒๐ รัฐต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาการกีฬา เพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน และการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศในทุกระดับ รวมทั้งจัดให้มีการบริหารจัดการด้านการกีฬาที่เป็นระบบ ทันสมัย และมีมาตรฐาน อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม”

สำหรับวันนี้ เริ่มพิจารณา ภาค ๓ หลักนิติธรรม ศาล และองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หมวด ๑ ศาลและกระบวนการยุติธรรม ส่วนที่ ๑ บททั่วไป สรุปผลได้ดังนี้

มาตรา (๓/๑/๑) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๑/๑) ๑ หลักนิติธรรมอันเป็นรากฐานของรัฐธรรมาภิบาลในระบอบประชาธิปไตยอย่างน้อยมีหลักการพื้นฐานสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ความซื่อสัตย์สุจริตของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเหนืออำเภอใจของบุคคล และการเคารพรัฐธรรมนูญและกฎหมายทั้งโดยรัฐและประชาชน

(๒) การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค

(๓) การแบ่งแยกการใช้อำนาจรัฐ ที่มิใช่ใช้ชนชั้นรัฐ และ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์สาธารณะ

(๔) นิติกระบวนการ ซึ่งอย่างน้อยต้องไม่บังคับใช้รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายย้อนหลังเป็นโทษทางอาญาแก่บุคคล ให้บุคคลมีสิทธิในการปกป้องตนเองเมื่อสิทธิหรือเสรีภาพถูกรบกวน ไม่บังคับให้บุคคลต้องให้ถ้อยคำซึ่งทำให้ต้องรับผิดทางอาญา ไม่ทำให้บุคคลต้องถูกดำเนินคดีอาญาในการกระทำความผิดเดียวกันมากกว่าหนึ่งครั้ง มีข้อกำหนดให้สันนิษฐานว่าบุคคลเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด

(๕) ความเป็นอิสระของศาล และความสุจริตเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรม”

มาตรา (๓/๑/๑) ๒

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๑/๑) ๒ หลักกระบวนการยุติธรรมต้องเป็นไปโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย มีความเป็นธรรม มีมาตรฐานที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีขั้นตอนการดำเนินการกระบวนการพิจารณาที่เหมาะสม กับประเภทคดี**มีประสิทธิภาพ** ไม่ล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร และเสียค่าใช้จ่ายน้อย

การดำเนินการกระบวนการพิจารณาของศาลต้องมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งของคู่ความและของศาลไว้อย่างชัดเจนเพื่อเป็นหลักประกันในการพิจารณาพิพากษาคดี และต้องเปิดเผยให้ทราบเป็นการทั่วไป

คู่ความ คู่กรณี และทนายความ มีหน้าที่ร่วมมือกับศาลเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดย ไม่ล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถ้ามีการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตย่อมต้องรับผิดชอบตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำพิพากษา คำวินิจฉัย และคำสั่ง ต้องแสดงผลประกอบการวินิจฉัยหรือการมีคำสั่ง ต้องเปิดเผย และต้องให้**ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย**สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ด้วย”

มาตรา (๓/๑/๑) ๓

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๑/๑) ๓ การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดย ยุติธรรมตามหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี**ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ซึ่งต้องเป็นไปโดยยุติธรรม ตามหลักนิติธรรม รัฐธรรมนูญและบทกฎหมาย** และโดยปราศจากอคติทั้งปวง และต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เหมาะสมกับประเภทคดีที่ต้องพิจารณาพิพากษา

ผู้พิพากษาและตุลาการจะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิได้ การแต่งตั้ง การโยกย้าย การเลื่อนเงินเดือน และการเลื่อนตำแหน่ง ผู้พิพากษาและตุลาการ ต้องมีหลักประกันความเป็นอิสระ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

วินัยและการลงโทษทางวินัยผู้พิพากษาและตุลาการโดยองค์กรบริหารงานบุคคลของศาลต้องมีหลักประกันในการใช้สิทธิอุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลชั้นสูงสุดที่ผู้พิพากษาหรือตุลาการนั้นสังกัดอยู่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา (๓/๑/๑) ๔

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๑/๑) ๔ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ต้องเป็นไปโดยเที่ยงธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง ตามหลักนิติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมาย”

มาตรา (๓/๑/๑) ๕

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๑/๑) ๕ บรรดาศาลทั้งหลายจะต้องขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ โดยให้จัดตั้งศาลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึง**ทรงพระพรหมยุติธรรม**ได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเสียค่าใช้จ่ายน้อย

การตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือคดีที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะ แทนศาลที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จะกระทำมิได้

การบัญญัติกฎหมายให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล
หรือวิธีพิจารณาเพื่อใช้แก้คดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ จะกระทำมิได้”

เรื่องอื่น ๆ

กำหนดให้มีการประชุมครั้งต่อไป วันอังคารที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

จัดทำและเผยแพร่โดย
ทีมงานโฆษกคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ
๑๙ มกราคม ๒๕๕๘

คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๖๓ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๒๖๒ www.parliament.go.th